

ВПЛИВ СОРТОВИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ НА ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ СОЇ

Шевченко О. магістр 1-го року навчання*

**Науковий керівник: к.с.-г. н. Ляшенко В.В.*

В країні, як свідчать літературні джерела, неодноразово робилися спроби розширити посіви сої. Для цього приймали постанови і державні програми, які частково реалізовувалися. Площі під соєю то збільшувалися, то скорочувалися, хоча великих масштабів її виробництва не досягли на перших етапах впровадження, тому що використовували пізньостиглі сорти іноземної селекції [5].

У третьому тисячолітті стабільному збільшенню посівів і виробництва сої в Україні сприяли значні досягнення вітчизняних селекціонерів, які вивели високопродуктивні сорти, адаптовані до конкретних ґрунтово-кліматичних зон [26].

На такому етапі розвитку соєсіяння значно зростає роль сорту. Тому, для інтенсифікації впровадження у виробництво досягнень вітчизняної селекції необхідно визначити головні напрями і завдання в селекції цієї культури. На цей час визначення цих питань є досить актуальним і своєчасним [4].

Першим кроком у нашому досліді були визначення строків сівби і норми висіву. Ці два важливі показники, незалежно від попередників, тісно пов'язані з урожайністю сої. Як ранні або пізні строки сівби, так і зріджені або загущені посіви негативно впливають на величину врожайності. Тільки дотримуючись оптимальних значень строків і норм можна досягти бажаних результатів. Складність у тому, що кожна весна не схожа на попередню, а умови сівби різко відрізняються щороку, тому необхідно щоразу приймати практичні рішення, щоб закласти основу високого врожаю. Оптимальні строки сівби було встановлено на першу декаду травня. Саме в ці дні ґрунт прогрівається до 12-14°C і достатньо забезпечений вологою в посівному шарі. Норму висіву планували виходячи з рекомендацій наукових установ і досвіду передових господарств. Вона становила 120 кг/га, що забезпечує 650 тис. рослин на 1 га під час вегетації. Саме така кількість рослин, на нашу думку, дає можливість максимально продуктивно використовувати вологу, освітлення, приглушувати бур'яни в посівах, захищати поверхню ґрунту від вітрової ерозії. Спосіб сівби був звичайний рядковий (з міжряддям 15 см), що забезпечує рівномірне розміщення рослин на площі, виключає міжрядні обробітки під час вегетації і включає обов'язкове застосування гербіцидів.

Для більш повної характеристики впливу попередника на формування врожайності сої протягом проведення досліджень, нами детально був проведений аналіз окремих елементів структури врожаю. Основними показниками, за якими проводилося аналізування були: висота рослин, висота прикріплення нижнього бобів, густина рослин на час збирання, кількість бобів на одній рослині, кількість насіння з однієї рослини та продуктивність

однієї рослини. Висота рослин у досліді в даному випадку коливалася в межах від 73,5 у сорту Київська-98 до 92,4 см у сорту сої Діона. Висота прикріплення нижніх бобів була на рівні 21,26 см у сорту сої Київська-98 та 26,30 см у сорту Діона, що позитивно вплинуло на збирання врожаю прямим комбайнуванням (табл. 1).

Основними показниками, які впливають на продуктивність культури, в даному випадку сої, є кількість бобів, кількість насіння в одному бобі та з однієї рослини сої. У середньому на одній рослині були нараховані 19,56 шт. у сорту сої Київська-98 та 15,12 бобів у сорту сої Діона, з кількістю насіння при цьому в одному плоді в середньому 1,87-1,88 шт. Це забезпечило кількість насінин на одній рослині від 36,68 шт. у сорту Київська-98 та 28,24 шт. у сорту Діона.

Маса 1000 насінин становила відповідно 152,0 г у сорту Київська-98 та 135,9 г у сорту Діона.

Отже, слід відмітити, що рослини сої сорту Діона характеризувалися більшою висотою та висотою прикріплення нижнього бобу. Однак, всі інші показники, які забезпечують продуктивність культури, були кращими у сорту сої Білосніжка.

Таблиця 1

Біометричні показники, структура врожаю та врожайність сої

Сорт	Висота рослин, см	Висота прикріплення нижнього бобу, см	Кіль-ть бобів на 1 росли-ні, шт.	Кіль-ть насінин в 1 бобі, шт.	Кіль-ть насінин на 1 ро-лині, шт.	Маса 1000 зерен, г	Уро-жай-ність, ц/га
Київська-98	73,5	21,26	19,56	1,88	36,68	152,0	27,4
Діона	92,4	26,30	15,12	1,87	28,24	135,9	27,2

Таким чином, проаналізувавши отримані дані, можна сказати, що головним фактором, який впливав на біометричні показники та елементи структури врожаю, є погодні умови, що складаються в той чи інший період вегетації та властивості сорту.

Головним критерієм для визначення ефективності використання того чи іншого сорту або гібриду є його урожайність. Отримані нами результати свідчать про те, що продуктивність сортів сої, які досліджувалися нами, була практично на одному рівні: сорт Київська-98 забезпечив збір насіння з одного гектару на рівні 27,4 ц, а сорт сої Діона – на рівні 27,2 ц. Тобто, можна сказати, що продуктивність обох сортів сої знаходиться практично на одному рівні.

Разом з тим слід зазначити, що за показниками структури врожаю, зокрема кількість плодів на одній рослині, кількість насіння в одному бобі і на рослині, переваги мав сорт сої Київська-98. Однакова продуктивність, яка

отримана нами від обох сортів, пов'язана, на нашу думку, з тим, що була різна густина стояння рослин, яку ми, на превеликий жаль, не визначали. Це питання є досить актуальним і в наступному обов'язково буде вивчене для більш детальної характеристики сортів сої, так як продуктивність пов'язана не тільки з кількістю насіння на рослині та його масою, а й густотою стояння рослин на одному гектарі.

Бібліографія:

1. Бабич А. Нові сорти сої і перспективи виробництва її в Україні // Пропозиція. – 2007. – № 4. – С. 46...50.
2. Бабич А.О., Бабич-Побережна А.А. Селекція і розміщення виробництва сої в Україні: Монографія. – К.: ФОП Данилюк В.Г., 2008. – 216 с.
3. Січкач В.І. Основні результати та напрямки селекції сої // Генетика і селекція в Україні на межі тисячоліть. – К: 2001. -Т. 3.-С. 121-125

УДК 633.63.003.13:631.811.98

ВПЛИВ РЕГУЛЯТОРІВ РОСТУ НА ПРОДУКТИВНІСТЬ БУРЯКА ЦУКРОВОГО

Міщенко М.В. студент 5 курсу*

**Науковий керівник: к.с.-г. н., доцент Філоненко С.В.*

Досліджено продуктивність буряка цукрового залежно від застосування регуляторів росту Емістим С і Бетастимулін.

Буряк цукровий був і залишається важливою технічною і єдиною промисловою цукроносною культурою країн помірного клімату. На жаль, цукровий ринок є одним із найбільш нестійких ринків серед всіх продуктивних. Тому цю обставину потрібно враховувати, вирощуючи відповідну культуру. Зараз світовий ринок цукру знаходиться у фазі зростання оптово-відпускних цін на цукор, що сприятиме у майбутньому росту ефективності функціонування бурякоцукрового підкомплексу України. Однак, без суттєвого удосконалення технології вирощування буряка цукрового із застосуванням різних інноваційних агротехнічних методів, не можливе зростання його продуктивності.

Вирішити проблему підвищення продуктивності буряка цукрового можна не лише селекційно-генетичними методами, внесенням добрив та пестицидів, а й застосуванням регуляторів росту рослин, які все більше стають невід'ємними елементами інтенсивних технологій вирощування сільськогосподарських культур [2].

Регулятори росту рослин – це природні або синтетичні сполуки, які використовують для обробки рослин з метою ініціювання змін у процесах їх життєдіяльності з метою покращення якості рослинного матеріалу, збільшення врожайності і зберігання врожаю, а також підвищення стійкості рослин до захворювань і несприятливих біотичних та абіотичних факторів [3].

Так, наприклад, на Тернопільській державній сільськогосподарській дослідній станції проведено перевірку ефективності регуляторів росту Еміс-